

PIŚMIENNICTWO

1. Bolach E., Szczygieł A. (1989) Określenie sprawności fizycznej osób opóźnionych w rozwoju psychosomatycznym w stopniu umiarkowanym oraz próba kształtowania cech motorycznych, [w:] Paçhalska M. (red.) *Zdrowie w koncepcji doktora H. Jordana*, Kraków.
2. Bolach E. Ocena sprawności fizycznej wszechstronnej 9 - i 11-letnich dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu umiarkowanym, *Fizjoterapia* 1995, 3, (1), AWF Wrocław.
3. Clarke A.M., Clarke A.D.B. (1971), *Upośledzenie umysłowe*, PWN, Warszawa.
4. Eurofit. *Europejski Test Sprawności Fizycznej* (1991), AWF Kraków, (przekład z j. angielskiego Grabowski H., Szopa J.).
5. Momola I., Marszałek R. (1997) *Sprawność fizyczna dzieci upośledzonych umysłowo a ich aktywność ruchowa*. [w:] Ślężyński J. (red.) *Sport szansą życia niepełnosprawnych*. PSON, Kraków.
6. Ślężyński J., Gawlik K. (1997) *Rozwój fizyczny i motoryczny uczniów umysłowo upośledzonych*. [w:] Ślężyński J. (red.) *Sport szansą życia niepełnosprawnych*. PSON, Kraków.

**PHYSICAL FITNESS OF MODERATELY MANTAL
HANDICAPPED PEOPLE
EUGENIUS BOLACH**

In paper the evaluation of the general physical ability of the moderately mentally handicapped with comparison to the healthy ones is presented. Besides an attempt is made to prove that the „Eurofit” test (European Test of Physical Fitness) could be applicable to evaluate the physical fitness of people with lower value of intelligence quotient (IQ).

The usefulness of the „Eurofit” for estimation of physical fitness of mentally handicapped people was fully proven. The obtained results show that the average level of physical ability of impaired persons is comparable with the lower limit of physical fitness presented by the healthy ones.

**РОЗВИТОК ДРІБНОЇ МОТОРИКИ У РОЗУМОВО ВІДСТАЛИХ ШКОЛЯРІВ
ЗАСОБАМИ РУХЛИВИХ ІГОР**

НАТАЛІЯ БУЛИГА

Південноукраїнський державний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського

Вчені, досліджуючи особливості розвитку дітей з порушеннями інтелекту, в першу чергу відмічають в них патологічну інертність, відсутність зацікавленості до навколишнього світу. Тому для організації навчання та виховання цих дітей особливу роль відіграють такі засоби впливу, які спрямовані на подолання відхилень, активізацію пізнавальної діяльності, просторову орієнтацію рухів, зорово-рухову координацію.

У віці 6 - 10 років спостерігається яскраво виражений психомоторний прогрес. Починають вступати в дію вищі коркові рівні організації рухів, що забезпечує прогресивний розвиток точних і силових рухів, а також складаються необхідні умови для засвоєння все більшої кількості рухових навичок та предметних маніпуляцій руками.

Розвиток моторики відіграє важливу роль у засвоєнні навчальних навичок, особливо письма. Останнє є складною психомоторною навичкою, успішне становлення якої спирається на узгоджену взаємодію всіх рівнів організації рухів, як правило вже досягнутих необхідного розвитку до початку молодшого шкільного віку.

Однак, практика показує, що розумово відсталі діти 6-7 років нерідко значно відстають від своїх нормально розвинутих однолітків за рівнем розвитку дрібної моторики і це призводить до сумних результатів при засвоєнні навички письма до вступу у школу. Причина, ускладнююча оволодіння навичкою письма, полягає, головним чином, в недостатньо розвиненій спритності пальців рук.

Розумово відстала дитина з поганим розвитком координації рухів рук погано малює, відчуває труднощі на уроках фізичної культури та праці.

З урахуванням вище сказаного ми провели дослідження, завданням якого було вивчення дрібної моторики у розумово відсталих дітей першого класу допоміжної школи. Дослідження проводилося у допоміжній школі № 75 міста Одеси впродовж навчального року.

Рівень дрібної моторики оцінювався такими тестами:

1. Вирізання фігурок за контуром. Інструкція: дитині пропонується декілька аркушів паперу з зображеними на них геометричними фігурами, ножиці та пропонується вирізати ці фігури по контуру, намагаючись виконати все якомога обережно. Завдання виконане без відриву ножиць від паперу та старанно оцінювалось в 5 балів; з відривом ножиць та не дуже старанно – 4 бали; не старанно, але виконав – 3 бали, не виконав – 2 бали.

2. Розібрати та зібрати піраміду. Інструкція: дитині пропонується правильно розібрати та скласти піраміду. Виконав швидко та правильно – 5 балів; повільно і правильно вірно – 4 бали; неправильно – 3 бали; відмовився виконувати – 2 бали.

3. Влучити в ціль. Інструкція: з відстані 1,5 метрів дитина повинна влучити в ціль (кегли, м'яч тощо), пропонується 10 спроб. Якщо школяр влучив 8-10 разів він отримує оцінку 5 балів; 5-7 – 4 бали; 3-4 – 3 бали; менш 2, або не влучив ні разу – 2 бали.

4. Повторити малюнок за вчителем. Інструкція: дитині пропонується написати або намалювати слово написане вчителем. Написав старанно і правильно – 5 балів; правильно, але не старанно – 4 бали; дуже неакуратно – 3 бали; не написав – 2 бали.

Протягом року розумово відсталі діти займалися за корекційною програмою. Рухливі ігри застосовувалися на уроках фізичної культури та у позакласний час (2 години на тиждень на уроках та 3 години - у позакласний час).

Під наглядом були розумово відсталі діти 1-го класу. На початку навчального року вони не вмівали різати ножицями, конструювати, не володіли навичками письма, страждала точність рухів рук.

Дослідження показало, що застосування рухливих ігор призводить до покращення показників моторики. Так, за експериментальний період на 19% підвищився рівень розвитку дрібної моторики у розумово відсталих учнів. Загалом, відбулися такі зміни в кращий бік: за першим тестом на 14 %, за другим – на 16 %, за третім – на 26 %, за четвертим – на 18 %.

Отже, рухливі ігри є доступним та ефективним засобом розвитку дрібної моторики у розумово відсталих дітей. Вони дають можливість позитивно впливати на аномальну дитину. При її активній допомозі, використовується власний досвід та розумові можливості. Головна перевага рухливих ігор - це створення позитивного емоційного настрою в розумово відсталій дитині.

Підсумкові дослідження приводяться у таблиці № 1.

Таблиця 1

Показники дрібної моторики розумово відсталих школярів першого класу

№ п/п	ПіБ	Вік	На початку року				Наприкінці року					
			Загальне сер. знач.	Тести				Загальне сер. знач.	Тести			
				1	2	3	4		1	2	3	4
1.	Олег К.	7		3	4	2	2		4	4	5	3
2.	Інна Н.	7		4	2	4	4		5	4	5	5
3.	Павло М.	9		3	3	4	3		4	3	4	4
4.	Андрій Ю.	8		5	5	4	4		4	3	4	4
5.	Віктор П.	7		2	3	2	1		4	4	3	2
6.	Яна С.	8		3	4	2	2		4	4	4	3
7.	Ольга В.	7		4	3	4	4		4	5	4	3
8.	Сергій Ж.	7		3	3	2	3		3	4	3	3
9.	Юрій С.	8		2	4	3	2		3	5	5	4
10.	Света К.	9		4	4	3	2		4	5	5	4
Середнє значення			3,1	3,3	3,5	3,0	2,7	4,05	4,0	4,3	4,3	3,6
Успішність виконання у %			62	66	70	60	54	81	80	86	81	72
Різниця успішності у %			81 – 62 = 19									

**THE DEVELOPMENT OF THE HAND MOVEMENT
OF THE MENTALLY RETARDED CHILDREN BY MEANS
OF OUTDOOR GAMES
NATALY BULIGA**

South Ukrainian State pedagogical University by K. D. Ushinskiy

This work dedicates to the description development of the hand movement of the mentally retarded children of the junior school age by means of outdoor games.

As a result of the experiment we established the development of some practical skills such as uniting; cutting out; constructing; adroitness and exactness. The level of the development of the hand movement increased 19 percents on the average against the initial facts.